

hem besproken — dat dit zijn droefheid was, dat er geen ruimte meer in de kerken bestond voor werkelijke conscientiebezwaren, en dat het dilemma — ook op de kerkeraad van Amersfoort — zo gesteld werd: conformeren of heengaan. Niet conformeren, dan naar artikel 79 en 80 er uit als een openbare scheurmaker, die het kerkverband aantast. Hoe is hij in die dagen geprest om toch vrijwillig heen te gaan!

Geef hem zijn eer weer terug! Ds Popma, die gebogen heeft voor de afgod der synodocratie, schreef in de brochure „Waarheid en Eenheid”, bl. 13, dat een ambtsdrager, die het niet eens is met de aangenomen leer der kerk, behoort te verrichten een daad van grote zedelijke moed en zelfverloochening; hij moet n.l. zijn ambt neerleggen”. Hier tegenover merkt dan Prof. Holwerda op in de brochure „Eenheid door Waarheid”: „Ik mag hier wel zeggen, dat ik persoonlijk lange tijd overwogen heb om mijn ambt maar neer te leggen. Ik huiverde er voor terug, dat de gemeente in brokken zou vliegen; ik zag ook tegen al de narigheid van het kerkelijke conflict op voor mezelf. Ik heb gedacht: laat ik maar heengaan. Het was in alle opzichten voor het „vlees” de gemakkelijkste weg geweest. Maar ik heb het tenslotte niet gedurfd. Want wie van Christus het ambt ontvangt, ontvangt daarmee de opdracht om m e t d e i n z e t v a n z i j n h e l e p e r s o o n v o o r d e l e e r d e r w a a r h e i d t e s t a a n a l s m e d e v o o r h e t r e c h t, dat de kerken naar het Woord Gods voor hun onderlinge samenleving hebben vastgesteld. Elke ambtsdrager moet de belijdenis en het kerkrecht verdedigen, ook al zou hij er zelf bij ten gronde gaan. Wie op een critiek moment zijn ambt neerlegt, zou het zichzelf gemakkelijk maken; hij ontwijkt de strijd en de narigheid, maar hij zou meteen Christus verloochenen en zijn opdracht ontrouw worden. Hij zou het ambt bedienen, zolang het hem geen moeite bracht en geen schand. Maar hij ging deserteren, toen het begon te spannen. En daartoe heb ik niet kunnen komen. O neen, ik denk er niet aan mezelf een kroontje op het hoofd te zetten. Wat ik deed, was niets meer dan mijn simpele plicht. Er zat geen greintje heldhaftigheid in. Het was niets meer dan simpele ambtsrouw. Maar dat men aan de overkant de moed heeft ons een gebrek aan zedelijke moed en zelfverloochening te verwijten, dat versta ik niet”.

In deze woorden gaf Prof. Holwerda zijn zelfportret. En het laat zich herkennen in heel de kerkelijke strijd, die hij mee te Amersfoort gevoerd heeft. Het laat zich zelfs ook nog herkennen uit de afzettingbul van de kerkeraad van de heer Stap. Zelfs uit deze, niet voor ons, maar wel voor hem, authentieke waarheid, verrijst nog voor het oog het beeld van de man, die niet uit de kerk wegliep, maar die uit de kerk is weggescholden, omdat hij belijdenis en kerkrecht tot het eind bleef verdedigen, en die reeds Ds Popma vermaande, om nu eens op te houden met een psychologie van het schisma, omdat de „felten er toch niet door veranderen, dat wij uit elkaar gebroken zijn op dogmatiese en kerkrechtelijke gronden en nergens anders om”! Maar het moment kwam, dat de minderheid zeide: wij praten niet meer. Zij hadden bovendien nog helemaal niet gepraat. Zij hadden alleen maar gezegd: Hij is schorsingwaardig. En alleen maar geprest om toch vrijwillig heen te gaan. En toen Prof. Holwerda Zondag 8 Juli 1945 het Woord bediende, deed hij dat in opdracht van zijn wettige kerkeraad, zelfs nog wettig in de ogen van de heer Stap, want niemand was geschorst, of afgezet. Of moet een niet-geschorste ambtsdrager soms het Woord niet bedienen als een minderheid zo maar zegt: pardon, mijnheer, wij zijn de wettige kerkeraad? Dat kan de heer Stap op zijn eigen standpunt alleen volhouden als hij zegt: op het moment, dat Prof. Holwerda zijn verklaring aflegde, op dat moment was hij ipso facto geschorst. Maar dan blijft er ook op zijn eigen standpunt niets meer over van zijn artikel, dat Prof. Holwerda de kerk vaarwel heeft gezegd, toen hij eigen kerkdiensten ging beleggen met zijn kerkeraad. Hij was toen reeds volgens de heer Stap een geschorste, ja afgezette ambtsdrager. En hij was het vanwege zijn verklaring niet voor vast en bondig te kunnen houden.

En hiermee is heel de legende, waaraan ook de heer Stap rustig blijft voortspinnen, aan flarden gescheurd. En Prof. Holwerda behoudt zijn eer, dat hij een openbare scheurmaker is naar het beginsel der synodocratie. Voor deze eer, die Prof. Holwerda met Prof. Greijdanus en Prof. Schilder en vele andere heeft, voor deze eer wil ik blijven vechten. Dat klinkt misschien wat wonderlijk. En toch is het dat niet. Want zo alleen behouden we de scherpe tegenstelling waar het om gaat, ook vandaag nog. Toen de Synodocratie zeide: het is revolutie, zeiden wij: het is reformatie. Toen wij zeiden: het is reformatie, zeide de Synodocratie: het is revolutie. En zo zijn wij beide, de heer Stap en ik, weer teruggeworpen op het Woord Gods alleen, en also teruggeworpen bij de alles beheersende vraag: wie is hier verblind? De Strijdende Kerk van 24 Mei 1952 heeft zich ook bezig gehouden met mijn artikel en vraagt: of wij dan geen ogenblik de mogelijkheid durven stellen, dat wij gedwaald hebben? aangenomen de gaafheid van overtuiging en de bedoeling van de vrijgemaakte broeders? Hierop zou ik nu, ook aan de heer Stap, willen antwoorden: de zaakgerechtigheid der vrijmaking ligt in het blijven bij de belijdenis en het kerkrecht.

Wij hebben ons niet schuldig gemaakt aan een interpretatie der belijdenis en van de kerkenorde. Wij zijn gebleven, die wij waren. Wij hebben niets toegevoegd en ook niets afgedaan. Wij spreken niet met een absolute waarheid, welke alleen de Schrift toekomt. Wij spreken naar de Drie Formulieren van Eenigheid. Dat dit spreken daardoor een absoluut karakter krijgt, is vanzelfsprekend. Wij moeten er zelfs voor willen sterven. En Prof. Holwerda is gestorven in trouw aan deze aangenomen leer en aangenomen kerkgeering. En niemand kan zeggen: hij is weggelopen. Hij is uitgebannen. Dat heeft de Synodocratie gedaan ook met een absolute waarheid, waarbij men geen ogenblik het element van zonde en dwaling heeft uitgeschakeld. Maar men is met zichzelf in tegenstrijd

„In dagen van ellende op God vertrouwen”

„Wie onder u vreest den HERE, wie hoort naar de stem van zijn knecht? Wanneer hij in diepe duisternis wandelt, van licht beroofd, vertrouwde hij op den naam des HEREN en steunde op zijn God” (N.V., Jes. 50 : 10).

Deze woorden zijn door Jesaja gericht tot een volk, dat in grote nood was. Ze zijn namelijk bestemd voor een volk in ballingschap. Maar ze hebben betekenis voor alle tijden en voor allen, die in duisternis wandelen. En daarom willen we de bijzondere omstandigheden, waaronder ze gesproken en geschreven zijn, buiten beschouwing laten. En ons afvragen, wat de HERE door deze woorden nu tot ons te zeggen heeft. Allereerst wordt gevraagd: „Wie onder u vreest de HERE, wie hoort naar de stem van zijn knecht?” Het behoort zo te zijn, dat alle leden van de Kerk de HERE vrezen. Zodat deze vraag eigenlijk niet nodig moest zijn. Maar Schrift en historie leren ons, dat er tijden zijn, waarin wel velen de Naam des HEREN noemen, maar toch niet afstaan van ongerechtigheid. Ja, als we ons zelf recht kennen en ons leven toetsen aan het Woord des HEREN, dan vragen we ons ook wel eens af: Vrees ik eigenlijk de HERE wel?

Wat is dat: de HERE vrezen? Er zijn mensen die denken bij vrees aan angst. Maar dat is niet juist. God vrezen wil zeggen: Eerbied en ontzag voor God hebben. Voor zijn Woord beven. Bang zijn om de wegen des HEREN te verlaten. Slaven hebben angst voor een eigenaar, die een tyran is. Maar kinderen vrezen, als het goed is, voor de toorn van hun vader. Zo vrezen kinderen Gods hun Vader, die in de hemelen is. Als ze gezondigd hebben krijgen ze het benauwd. En ze hebben geen vrede eer ze die bepaalde zonde voor God belijden. En dan is het weer goed. Maar tot de vrees des HEREN behoort niet alleen het bang zijn voor de zonde. Doch ook het lust hebben in het doen van de wil van de hemelse Vader.

Daarom volgt er ook: Wie hoort naar de stem van zijn knecht? We kunnen bij de stem van zijn knecht denken aan de profeet Jesaja. Maar waarschijnlijk moeten we denken aan de stem van de Messias, de Knecht des HEREN bij uitnemendheid. Voor ons wil het zeggen, dat de vrees des HEREN uitkomt in het horen naar het woord van Christus. En dat „horen” is niet maar even luisteren, om dan over te gaan tot de orde van de dag. Maar „horen” wil zeggen: gehoorzamen en dus ook het doen van het Woord des HEREN. Dat is juist het kenmerk van de echte godsdienst. Heidenen willen hun goden zien. Ze formen zich godenbeelden, die ze tasten kunnen en zien kunnen. De HERE echter spreekt tot zijn volk. En de ware godsvrucht bestaat in het geloven van Gods beloften en het gehoorzamen van Gods geboden. In het aanvaarden van het evangelie van Jezus Christus. En in het onderhouden van alles, wat Hij zijn discipelen geboden heeft. Als ik hoor en zie wat vele christenen zich veroorloven, dan kan ik de vraag niet van mij afzetten: Vrezen ze de HERE wel?

Ik denk echter, dat we maar niet van ons af moeten zien, maar in eigen kring de vraag moeten stellen: Vreest gij de HERE en hoort gij naar de stem van zijn Knecht? Daar ligt in deze vraag ook een opwekking om, als we het nog niet deden, er vandaag mee te beginnen. Want dat is de HERE welbehagelijk.

„Nu dan, Israël, wat vraagt de HERE uw God van u, dan de HERE uw God te vrezen, door in al zijn wegen te wandelen; Hem lief te hebben; de HERE uw God te dienen met uw ganse hart en met uw ganse ziel” (Deut. 10 : 12).

Nu kan het gebeuren, dat zij, die de HERE vrezen, toch in duisternissen wandelen. Zo staat er letterlijk: duisternissen. De Nieuwe Vertaling leest: diepe duisternis. Het kan zo worden, dat ze geen licht zien. Van licht beroofd zijn. De vromen, die in ballingschap waren meegevoerd, zullen wel vaak gezocht hebben: Wat moet er van ons worden? Zullen we wel ooit in het beloofde land terugkeren? Zal de vijand eeuwig over ons heersen? Moeten onze kinderen in het heidendom omkomen? Ze wandelden in diepe duisternis. Zo kunnen zij, die de HERE vrezen, nog wel in

gekomen, toen men bij het sterven van Prof. Schilder en ook van Prof. Holwerda ging zeggen, dat de dood de tegenstellingen verzoent. Daarmee heeft men ipso facto van alle schorsingen en afzettingen een spel gemaakt.

En aan de heer Stap zou ik nog willen vragen: publiceert de afzettingbul van Prof. Holwerda, opdat ieder kan lezen wat Uw eigen kerkeraad verklaarde. Het besluit van niet voor vast en bondig houden, dat heeft het hem gedaan. En wat tenslotte de smarten en de vreugden van Prof. Holwerda betreft: dat kunt U nooit begrijpen, zolang U hem niet kent in zijn trouw aan de belijdenis, en het recht der kerk, in zijn trouw als „broeder en vriend van weleer”. Maar zijn preek over Psalm 122 is de weg om recht in zijn hart te kijken. v. d. B.

UIT DE SCHRIFT

diepe duisternis wandelen. Dat wil zeggen: diep in nood zijn. Geen doorzicht en geen uitzicht hebben.

Ik denk, dat we dit woord mogen nemen in de ruimste betekenis. Het is als een spreekwoord onder ons geworden: de lichten der wereld gaan uit. Het wordt in de wereld al duisterder. De afval vreet voort als de kanker. De massa keert terug tot een modern heidendom. Wie durft nog spreken van de christen-volken van Europa? Maar benauwender is het verhaal in de kerken zelf. Zeker, het getal gedoopten is hier en daar nog groot. Maar hoeven van die gedoopten blijven de HERE vrezen? Hoeveel mensen, die Zondags nog een keer naar de kerk gaan, zitten even zo vrolijk in de bioscoop? Als ik me niet vergis neemt het leerlingental op de openbare scholen in de grote steden toe, terwijl het getal op de christelijke scholen afneemt. En hoe staat het met het gehalte van het christelijk onderwijs op onze lagere en hogere scholen? Waar gaan we heen? We wandelen in duisternis en zien geen licht. Daarbij kunnen ellenden komen in ons persoonlijk leven. Ik zal daarover niet uitweiden. Wie in duisternis zit verstaat me wel. Dit leven kan zo duister worden, dat men niet meer weet hoe het verder moet. Ook voor hen die de HERE vrezen. En nu heb ik nog vergeten al de verdrietelikheden onder de broeders van hetzelfde hula. Die niet voortkomen uit de vrees des HEREN.

Wat moet hij doen, die in duisternis wandelt, van licht beroofd? „Hij vertrouwde op de Naam des HEREN en steunde op zijn God.” Wij hebben niet te doen met een onbekende God. Maar met de HERE, die zich bekend heeft gemaakt. Hij heeft zijn Naam geopenbaard. Met de Naam des HEREN wordt bedoeld de HERE, die zich heeft bekend gemaakt Door zijn woorden en zijn daden. Wij kennen Hem door het evangelie van Jezus Christus. Want Hij is barmhartig en genadig. Zo barmhartig, dat Hij zijn eigen Zoon voor ons heeft overgegeven in de dood des kruises, opdat wij zouden leven. Wat is Hij machtig en ontzagwekkend in zijn heerlijke kracht.

Allen, die de HERE vrezen hebben het deze week aanschouwd in de adembenemende majesteit van donder en bliksem, die de aarde deed schudden op haar grondvesten. We mogen op Hem vertrouwen met ons ganse hart. Hij stelt niet teleur. We mogen op Hem leunen. Hij wordt niet moede en niet mat. Zou Hij, de almachtige God, ons niet kunnen doorhelpen? Zou Hij, die zijn eigen Zoon ons gegeven heeft, ons niet willen dragen? Door vuur en water, door duistere nacht en helle-donker? Heeft de HERE zijn kerk niet bewaard en zal Hij haar niet bewaren? Kan één schepsel tegen zijn wil zich roeren of bewegen? Kan Hij niet troosten als een moeder en helpen als een vader? Is het waar wat de HERE in zijn Woord beloofd heeft? Is het waar, dat hemel en aarde voorbij zullen gaan, maar dat zijn Woord bestaat in eeuwigheid? Goddank, het is waar. Het staat op recht en waarheid pal.

Welnu dan: Vertrouw op de HERE en steun op uw God.

„Al zou de vijgeboom niet bloeien, en er geen opbrengst aan de wijnstokken zijn, de vrucht van den olijfboom teleurstellen; al zouden de akkers geen spijs opleveren, de schapen uit de kooi verdreven zijn en er geen runderen in de stallingen zijn, nochtans zal ik juichen in den HERE, jubelen in den God van mijn heil. De HERE Here is mijn kracht: Hij maakt mijn voeten als die der hinden, Hij doet mij treden op mijn hoogten.” (N.V., Hab. 3 : 17—19).

Ik las dezer dagen een beschrijving van de heldhaftige mens, die steunt op zichzelf en uit zichzelf de kracht put om onder alle omstandigheden staande te blijven. Geen onheil moet hem van zijn stuk brengen. Geen leed moet hem neerdrukken. Zelfs de dood moet hem niet in de war brengen. Er zijn enkele mensen geweest, die het in deze zogenaamde heldhaftig-

Bij de „...
en „nieu-
meerderhe-
genomen.
de pas van
Dordtse K
orde in de
genootscha-
zijn grond-
met de r
K.O. teg
porele, ma
Natuurlij-
gezien, wa
niet terug
In zijn „
geeft Prof
„dat nog k
zich tegen
derl. Herv
7 Januari
voegen, p
„Dordtscha
langd als
Gereforme
weer teru
weldig gek
eenvoudige
ren, om h
de Dordtse
Deze aa
punt van
Kerk had
op de Ges
d' église v
zet in een
bevoegdhe
staatscrea
hardhandig
vormde K
geerte o p
zijn ontco
ganisatie,
ze terugg
anderd, si
mengaan
grijpelijk,
door Konin
de oude,
dit heimwe
„wij gelov
vreemd is,
De schr
reeds forse
Leicester-s
eeuwse jaa
reglements
Willem I
noden kon
langdurige
eeuw wel g
der vaak
aanvankelij
dan zou s
dit omvan
ontwikkel
het Konink
op de ged

heid ver h
die manne

Er worc
Nero de
plegen, Dr
je: „Lever
als volgt
roept hij
ook zijn v
dood van
wing van
hij zich d
manmoedig
de dood te

Zulk eer
die de HE
tigheid w
ogen geste
Want het
die van ge
geest noch
de HERE
van zijn
betrouwen

„De
Aan
Hem
En
Die,
Ges
O S
Wil

De kerkorde van de Ned. Herv. Kerk

KERKELIJK LEVEN

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Bij de „nieuwe koers" in de Ned. Herv. Kerk paste een „nieuwe Kerkorde", die 7 Dec. 1950 met grote meerderheid van stemmen (76 tegen 14) werd aangenomen. Nieuw is deze K.O. veel minder tegenover de pas vaarwel gezegde regeling dan tegenover de Dordtse K.O. Opgeheven werd eind 1950 niet 'n Kerkorde in de historische zin van het woord, maar een genootschappelijk algemeen reglement, dat echter in zijn grondlijnen zeer grote overeenkomst vertoont met de nieuwe kerkorde. Inderdaad nieuw is deze K.O. tegenover de Dordtse K.O., niet alleen in temporele, maar ook in principiële zin.

Natuurlijk moest de vraag onder de ogen worden gezien, waarom men in 1950 en voorafgaande jaren niet teruggreep naar de van ouds vigerende kerkorde. In zijn „Nederlands Hervormd Kerkrecht" (1951) geeft Prof. Haitjema hierop antwoord. Hij schrijft: „dat nog in de 19e eeuw vrijwel iedere beweging, die zich tegen de kerkordelijke vormen, waarin de Nederl. Hervormde Kerk zich met het Kon. Besluit van 7 Januari 1816 van Koning Willem I had moeten voegen, principieel en bewogen had verzet, naar de „Dordtse Kerkorde" met heimwee had terugverlangd als naar een model voor een zuivere, typisch-Gereformeerde kerkrichting. Dat dit steeds maar weer terugzien op Dordrecht (1619) overigens niet weinig geforceerd heeft, is klaar als de dag. Twee eenvoudige en veelzeggende feiten moge ik aanvoeren, om het geforceerde van deze bewondering voor de Dordtse Kerkorde te doen gevoelen".

Deze aanloop verraadt het on-confessionele standpunt van de schrijver inzake de kerk. De Hervormde Kerk had tot op 1816 een kerkorde, die gegrond was op de Geloofsbelijdenis, art. 27-32. Door de coup d' états van Koning Willem I werd die kerk omgezet in een genootschap, met een tegen alle recht en bevoegdheid opgedrongen Reglement en verlaagd tot staatscreatuur en staatsdienares, terwijl alle verzet hardhandig werd neergeslagen. Wanneer nu de Hervormde Kerk, naar de steeds weer uitgesproken begeerte op nieuw kerk wil worden, en zich ontdoet van de wederrechtelijk opgedrongen organisatie, wat ligt dan meer voor de hand, dan dat ze teruggrijpt naar de kerkorde, die, zakelijk onveranderd, sinds 1571 accoord was van federatief samengaan der Gereformeerde Kerken? Is het onbegrijpelijk, dat men onder het anti-gereformeerde juk, door Koning Willem I opgelegd, heimwee had naar de oude, op de Belijdenis gegronde Kerkorde? Wie dit heimwee veroorzaakt, verklaart impliciet, dat het: „wij geloven en belijden" van de artt. 27 tot 32, hem vreemd is.

De schrijver vervolgt: „In de eerste plaats lag er reeds force majeure in het feit, dat er tussen de z.g. Leicester-synode te 's-Gravenhage in 1586 en de 19e eeuwse jaarlijkse synoden onder de viguer van het reglementaire kerkrecht uit de dagen van koning Willem I geen periodieke nationale Nederlandse synoden konden gehouden worden. Waren deze in die langdurige periode van meer dan twee en een kwart eeuw wel geregeld gehouden, zij het dan ook wat minder vaak dan men zich in de reformatorische eeuw aanvankelijk voorgenomen had (nl. om de drie jaren), dan zou stellig het Nederl. Geref. kerkrecht zich in dit omvangrijke tijdvak wel in zulk een zin verder ontwikkeld hebben, dat ook de stoerste Calvinist in het Koninkrijk der Nederlanden van de 19e eeuw niet op de gedachte zou zijn gekomen om op de Dordtse

Kerkorde terug te grijpen als op het non plus ultra van een zuiver-Gereformeerde Kerkendordening".

Wonderlijke redenering! Dat wil zeggen: men moet niet op de Dordtse K.O. teruggaan, want die was niet gereformeerd gebleven, indien er regelmatig synoden waren gehouden. Zo kan men met evenveel recht 't volgende, even dwaze, betoog opzetten, ingeval iemands vader, die bij zijn leven zijn spieren krachtig geëfend had, op middelbare leeftijd was weggenomen: je moet, als je die jongen aanzet meer lichaamsbeweging te nemen, hem zijn vader niet ten voorbeeld stellen, want was die vader oud geworden, dan was het een zwakke, slappe, zich traag bewegende man geweest. — En dan wil een dergelijk praatje doorgaan voor een argument tegen de herinvoering van de Dordtse Kerkorde.

Maar Prof. Haitjema heeft nog een andere pijl op zijn boog:

„Het tweede feit, waarop ik de aandacht vestigen wil, laat wellicht nog duidelijker gevoelen, dat het teruggrijpen op de Dordtse Kerkorde door het Geref. Protestantisme van de 19e en de 20e eeuw geforceerd is. Zowel de Afscheidenen van 1834 als de Dolerenden van '86 hebben zich wel in hun kerkrechtelijke regelingen voor hun kerkformaties met geestdrift weer verbonden verklaard aan de Dordtse Kerkorde, maar ontnamen tegelijkertijd met nogal ver gaande vrijmoedigheid alle actuele betekenis aan die bepalingen uit de Dordtse kerkenordening, welke door de veranderde situatie in de verhouding van Kerk en Staat in de 19e eeuw geen toepassing meer konden vinden. Zowel de mannen van de „Christelijke Afscheiden Kerk", later de „Christelijk-Gereformeerde Kerk", als die van de „Dolerende Kerken", later de „Gereformeerde Kerken in Nederland", drukten maar al te gretig dié kerkordelijke bepalingen van de Dordtse Synode cursief, of zetten ze tussen haakjes, waarin vanuit de theocratische belijdenis van een organische vereniging van Kerk en Staat aan de overheid bevoegdheden werden toegekend, die de 19e eeuwse overheden niet meer begeerden te bezitten, b.v. het recht van approbatie op de beroeping van predikanten naar gemeenten, die over het territoire van hun burgerlijk gemenebest zich uitstrekten."

Tot zover prof. Haitjema. Dat komt dus kort en goed hierop neer: de Dordtse Kerkorde is onaanvaardbaar, want de situatie inzake de verhouding Kerk en Staat is inmiddels veranderd. Als dit nu het bezwaar is, dan had men toch ook eens den volke moeten laten zien, wat een verdwijnen klein deel van de Dordtse K.O. wijziging behoefde om alle bezwaarte laten vervallen.

Waarom zegt men toch niet eenvoudig waar 't op staat? Waarom toch altijd weer met veel woorden om de zaak heengedraaid?

Die was eenvoudig deze: met de Dordtse K.O., dat is: de Belijdenisgetrouwe K.O. in de hand, kon men zijn opzet, de doorbraak te forceren, niet bereiken.

P. D.

Kerk-rechten of Leden-rechten?

In de revolutionaire Franse tijd is de vraag of de kerkelijke goederen toebehoren aan de kerken als corporaties dan wel aan haar leden, welke vraag ook in onze dagen van groot belang is, aan de orde geweest. Hoe dachten de Fransgezinden toen over de goederen van de aloude Gereformeerde Kerk? In de dissertatie van Lohman: „De Kerkgebouwen der Ger. (Herv.) kerk" vinden wij op pag. 192 de volgende mening van Lockhorst weergegeven: „Ziet hier, representanten, mijne bedenking: wij moeten nu doen, hetgeen toen ter tijd had behooren te geschieden —. Namelijk de voorvaders der protestanten zijn zo wel als die der R.K. contribuanten aan de zogenaamde geestelijke fondsen geweest — verandering in godsdienstige gevoelens kan naar mijn inzien geen verandering in aanspraak op eigendommen maken. En dus dunkt mij, moesten die goederen welke tot Kerkelijke zaken zijn bestemd overeenkomstig die bestemming, onder de verschillende Gezindheden worden verdeeld — zoo, dat elk daar in naar het getal der belijders een deel in dezelve ontvingen, maar met geen ander recht, dan om dezelve tot kerkelijke zaken naar derzelver bijzondere inrichtingen te gebruiken."

En in overeenstemming met dit standpunt bepaalde art. 6 van de Additionele Artikelen tot de Acte van Staatsregeling voor het Bataafse volk van 1798: „Alle Kerk-Gebouwen en Pastorie-Huizen der voormaals Heerschende Kerk, voor zoo ver zij, door aanbouw uit de afzonderlijke Kas der Gemeente, geene bijzondere en wettige eigendommen zijn, worden overgelaten aan de beschikking van ieder Plaatselijk Bewind, om deswege tusschen alle Kerkgenootschappen eenig vergelijk te treffen, en wel binnen de eerstkomende zes Maanden na de aanneming der Staatsregeling.

De grondslag van dit vergelijk is, in iedere Plaats,

Wat zullen we sturen:

Dameshoeden of gouden ijzers?

Onder het kerknieuws van „Kerknieuws" trof ons dezer dagen een rij van problemen, waarmee de meerdere vergaderingen van de Gereformeerde Gemeenten te worstelen hebben. De classis Kampen heeft lang gedebatteerd over de vraag of een rustend spoorwag-arbeider, bezwaard met een mede door Zondagsarbeid verkregen pensioen, wel toegelaten kon worden tot de gemeenschap der kerk? Men kwam er niet uit. Op een volgende vergadering zal de zaak weer dienen. Als wij een voorslag mochten doen, dan zouden wij adviseren, dat die met pensioen belaste arbeider-inruste een zevende deel van het pensioen terugstort in de kas van de Nederlandse Spoorwegen. Eerlijk is eerlijk. Dan was 's mans portemonnaie, dan waren ook de consciënties der ter classis Kampen afgevaardigden ontlast. En misschien werden de spoorwegtarieven door die meerdere inkomsten van de N.S. weer wat goedkoper. Hetgeen op zijn beurt ook de reiskosten naar de classis verminderen zou. Ho —! Daar had D.E.C. niet aan gedacht. Want van zulk geld mogen de classiskosten niet minder worden. Ik geef mijn raad voor beter — — —

De classis Rotterdam stelde ter vergadering van de particuliere synode van het (Wilde!) Westen de vraag, hoe men moest handelen met gemeenteleden, die er een televisietoestel op na houden? Deze zaak kon op de mindere vergadering niet worden afgedaan. En deswege werd deze zaak verwezen naar de generale synode. Hetgeen — eerlijkheid gebiedt ons het te erkennen — ook kan geschied zijn, omdat de televisie daar reeds tot de kerken-in-t-gemeen behoort. De televisie — de verzienheid.

Maar het meest trof ons het bericht, dat de particuliere synode van het (toch wel zóér Wilde!) Westen een voorstel aannam van de classis Dordrecht (1618—1619) geen vrouwelijke personen met kort geknipt haar toe te laten tot het doen van belijdenis en het komen tot de doop.

Ik stel mij voor, dat van de wanden van het vergaderlokaal een aantal oudtvaders van tussen de lijsten, die hun beeltenis omvat houden, instemmend heeft geknikt, toen deze Dordtse leefregels tot knippatronen voor het gehele Westen werden verheven: de prulken van deze (mannelijke) personen bewogen zich. Ook de zeven „batterijen" van de pruk van Schortinghuis. Er komt daar werk aan de winkel. Bij het onderzoek van de belijdenis-catechisanten zullen de ouderlingen voortaan niet alleen de jongens „onder het vestje", maar ook de (Zeeuwse) meisjes onder de muts moeten kijken. Want de vrouw moet een macht op het hoofd hebben.

Dat doet me opeens denken aan de dominee, die — het was in de oorlogsjaren — bezoek kreeg van een nog jeugdig gemeentelid, die kwam verklaren, dat hij bezwaard was. Dat trof. Want dat was dominee ook. Maar spoedig bleek, dat ook dominee de dag niet moeten prijzen voordat de avond gevallen is. Want het bleek, dat de bezoeker anders bezwaard was dan de bezochte. Het was maar, dat er tegenwoordig zoveel meisjes in de kerk zaten met ongedekte hoofden. En de vrouw — zo sprak hij — moest een macht op het hoofd hebben. Dat was naar zijn mening een gebod voor alle tijden en voor alle plaatsen. Een oecumenisch gebod also. Van kracht voor de gehele gewoende wereld. Van Groenlands koude bergen tot Java's tropisch strand. En hoe dominee ook praatte, hij vermocht niet deze ouwelijke jongen te overtuigen van het tegendeel.

Toen probeerde hij het anders.

Hij deed alsof hij zich gewonnen gaf.

En zei: dan moet het met de zending ook anders. Dan moeten we onze zendelingen een schip vol dameshoeden meegeven. Want tot dusver gaan die javaanse en soembanese vrouwtjes altoos blootshoofds naar de kerk. Dat moet dan ook anders. Misschien was het maar het beste, die juffrouw van de overkant — de studeerkamer zag precies op een dameshoedenwinkel uit — naar Indië uit te zenden. Dan kan die die vrouwtjes wat vlotte hoedjes aanmeten.

De mond van de bezoeker viel open.

Hij maakte een afwerend gebaar.

Maar dominee ging onverstoornaar voort: Of, jochie, wou jij die vrouwtjes allemaal een gouden oorijzer cadeau doen, met een kanten muts?

De jonge man begon het spel door te krijgen.

En stapte op.

Vriendelijk uitgeleid door zijn dominee.

De juffrouw uit de hoedenwinkel liet juist het gordijn vallen.

D. E. C.

het grootst aantal van Leden der onderscheiden Kerkelijke Genootschappen, hetgeen alzoo de relatieve meerderheid van Zielen zal uitmaken.

Hetzelfe zal de voorkeus hebben omtrent de maatschap eener Plaatselijke Kerk en Pastorie, onder bepaling echter, na gedaane begroting van de waarde der Gebouwen, van eene maattige uitkeering, hetzij in eens,

Prof. Schilder en, dat de dood heeft men ipso tingen een spel

willen vragen: Holwerda, op kerkeraad ver vast en bondig in wat tenslotte. Holwerda beving U hem niet, en het recht en vriend van 122 is de weg v. d. B.

DE SCHRIFT

eggen: diep in uitzicht hebben. nemen in de eekwoord onder gaan uit. Het fval vreet voort tot een modern an de christen der is het ver al gedoopten is len van die ge loeveel mensen, rk gaan, zitten me niet vergis e scholen in de de christelijke net het gehalte agere en hogere indelen in duis endelen en koo arover niet uit it me wel. Dit niet meer weet de de HERE de verdrietelijk le huis. Die niet

is wandelt, van Naam des HE ren niet te doen HERE, die zich Naam geopen ordt bedopld de aakt Door zijn Hem door het Hij is barmhar zjn eigen Zoon od des kruises, nachtig en ont-

het deze week majesteit van ed schudden op vertrouwen met We mogen op i niet mat. Zou ten doorhelpen? even heeft, ons ater, door dui- HERE zijn kerk varen? Kan één beweging? Kan helpen als een zjn Woord be n aarde voorbij taat in eeuw- at op recht en

E en steun op

in, tokken zijn, eurstellen; plevaren, zjn igen zijn, HERE, l.

er hinden, ykten." 3: 17-19).

g van de held- en uit zichzelf igheden staande zjn stuk bren t. Zelfs de dood zjn enkele men- mede heldhaftig-

heid ver hebben gebracht. Er is een wijsgeer geweest, die manmoedig de giftbeker dronk.

Er wordt verhaald van Seneca, dat hij van keizer Nero de boodschap krijgt, dat hij zelfmoord moet plegen. Dr J. N. van Sevenster beschrijft in zijn boekje: „Leven en dood in de Evangeliën" deze daad als volgt: „Als zijn vrienden in tranen uitbarsten, roept hij hen tot standvastigheid terug. En als hij ook zijn vrouw heeft aangepoord om zich over de dood van haar echtgenoot te troosten met de beschouwing van een leven, geheel gewijd aan de deugd, opent hij zich de aderen en gaat, tot het einde toe de pijn manmoedig verdragende, inderdaad met zekere tred de dood tegemoet."

Zulk een leven en zulk een sterven is voor iemand die de HERE vreest onmogelijk en zulk een heldhaftigheid wordt ons in de Schrift niet als ideaal voor ogen gesteld. Het is de HERE ook niet welbehagelijk. Want het is de houding van de hoogmoedige mens, die van genade niet leven wil en niet gebroken is van geest noch verslagen van hart. Ware „helden" maakt de HERE van hen, die Hem vrezen. Die naar de stem van zijn Knecht horen. Die in duisterheden op Hem betrouwen en van Hem alles verwachten.

„De HEER betoont Zijn welbehagen Aan hen, die need'rig naar Hem vragen, Hem vrezen, Zijne hulp verbeiden; En door Zijn hand zich laten leiden; Die, hoe het ook moog' tegenlopen, Gestadig op Zijn goedheid hopen. O Salem, roem de HEER der heren; Wil uwe God, o Sion, eren." H. J. J.